

Lapin ELY-keskus
PL 8060
96101 Rovaniemi
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

LAUSUNTO

18.12.2017

Dnro 622/2017

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto YVA-selostuksesta

Viite: Lausuntopyyntö 20.10.2017, LAPELY/1667/2015

NUOLIVAARAN TUULIVOIMAPUISTO

YVA-menettely

Wpd Finland suunnittelee tuulivoimantuotantoa Kemijärven ja Sallan alueelle. YVA-menettelyssä arvioidaan 17 teholtaan 3,45 MW (VE 1) tai 15 4,2 MW:n (VE 2) tuulivoimalan rakentamisen vaikutukset. Uudelle voimajohdolle on neljä vaihtoehtoa: VE A luoteeseen Vuostimoon (22 km), VE B etelään Ouviaaraan (16 km), VE C kaakkoon Kursuun (18 km) ja VE D lounaaseen Isokeroon (26 km).

Hanke sijoittuu pääosin Hirvasniemen paliskunnan alueelle ja osittain myös Sallan paliskuntaan (2-3 voimalaa). Hankkeen sähkönsiirtovaihtoehdot sijoittuvat pääosin edellä mainittuihin, mutta myös Pyhä-Kallion paliskuntaan (VE A). Hirvasniemen paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 2300 ja poronomistajia on 65, Sallan paliskunnassa vastaavat luvut ovat 5300 ja 159. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierron ympärikuutiseen hyödyntämiseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) turvaa poroelinkeinoon asemaa ja alueidenkäytöllisiä edellytyksiä poronhoitoalueella. Poroilla on hankkeen suunnittelualueella poronhoitolain 3 §:n mukainen vapaa laidunnusoikeus maan omistussuhteista riippumatta. Vapaa laidunnusoikeus on elinkeinoon toimintaedellytysten perusta. Poronhoitolaissa säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä (53 §). Myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, turvaavat poronhoidon alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Itä-Lapin maakuntakaavassa määrätään koko maakuntakaava-alueella koskevilla yleismääräyksissä: ”Porotalouden sekä muiden luontaiselinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, turvetuotantoa, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunniteltaessa on otettava huomioon porotaloudelle tärkeät alueet. Suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.” Vireillä olevassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on samansuuntainen yleismääräys. Lisäksi kaava-alueen eteläpuolelle,

sen läheisyyteen on osoitettu ph-merkinnällä Ahmakankaan erotusaita. Merkintään liittyvä suunnittelu-määräys kuuluu: ”Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen.” Tämä tarkoittaa, että porojen kanssa päästään erotusaitaan kuljetustilanteessa. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen tv1-merkintään liittyvän määräyksen mukaan alueen käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen poronhoidon edellytykset. Maakuntakaavojen määräys laajentaa neuvotteluvollisuuden koskemaan valtion mailla myös muita kuin valtion viranomaisia. YVA:n aikana on järjestetty paliskuntien kanssa tapaaminen vaikutusten selvittämiseksi. Kaavasta on syytä järjestää neuvottelu sen ehdotusvaiheessa hankkeen käytännön toimien ja kompensatioiden sopimiseksi.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arviointi on melko kattava. Siinä on arvioitu vaikutuksia erityisesti porojen laidunnukseen ja porolaitumiin (määrä ja laatu). Vaikutuksia poronhoitotoimintaan olisi voinut arvioida enemmänkin. Selvityksessä on käytetty laajasti hyväksi erilaisia aineistoja, kuten paikatietoa sekä tutkimustietoa ja Paliskuntain yhdistyksen poroYVA-opasta.

Hankkeesta aiheutuu suoria ja epäsuoria laidunten menetyksiä. Laidunalan pienentyessä jäljelle jäävien, etenkin rauhallisten, alueiden merkitys korostuu entisestään. Hanke sijoittuu paliskuntien rajalle, mutta molempien paliskuntien porot käyttävät alueita yhdessä, sillä rajalla ei ole aita.

Hankkeen lähialueet ovat tärkeitä kesälaidunalueita, vasoma-alueita ja syyslaitumia. Porot ovat tutkitusti herkimmillään ihmistoiminnan aiheuttamalle häiriölle vasoma-aikana ja pienten vasojen kanssa. Toisaalta tutkimusten ja kokemusten perusteella keskikesällä rakkäaika aiheuttaa sen, että porot välttävät ennemmin räkän aiheuttamaa kiusaa ja hakeutuvat joskus myös ihmistoiminnan piiriin, esim. hiekkateille, turvetuotantoalueille tai sorakuopille, missä olosuhteet ovat hyönteisille huonommat. Alueet voivat kuitenkin muuten olla ravinnoltaan huonompia kuin varsinaiset kesälaitumet tai häiriön vuoksi siellä aiheutuu muuta stressiä ja ylimääräistä energian kulutusta.

Uudet tiet ja muut avoimet pinnat voivat houkuttaa poroja (etenkin hirvaita) tuulipuiston alueelle kesällä. Toisaalta yleisölle avoimet tiet voivat johtaa siihen, että ylimääräinen liikenne ja sen myötä häiriö alueella kasvaa ja myös onnettomuudet lisääntyvät. Tuulipuistojen tyypillinen tiheä tieverkosto, joka johtaa voimaloille, ei suoranaisesti ole positiivinen vaikutus poronhoidolle, kuten selostuksessa väitetään. Poronhoitajat pääsevät liikkumaan maastossa muutenkin ja porojen kuljettamista vaikkapa moottorikelkkojen avulla lumiaikana ylimääräiset auki olevat tiet vaikeuttavat, kun porot lähtevät niitä pitkin vääriin suuntiin. Toki hankkeiden vaatima porojen ylimääräinen tarkkailu on helpompaa, kun alueille pääsee autolla, mutta se on hankkeen aiheuttamaa ylimääräistä työtä eikä sinällään niinkään positiivista. Yleisellä tasolla erotuspaikoille tai muuten ”työmaan laitaan” johtavat tiet toki helpottavat poronhoitotöitä ja porojen kuljettamista aidalta pois *autolla*, mutta se on hiukan eri asia kuin tiheä ympäri vuoden auki pidettävä tieverkosto joka johtaa voimaloille.

Hanke tulee todennäköisesti vaikuttamaan poronhoitotöiden suorittamiseen alueella. Muualla poronhoitoalueella on havaittu, että porot voivat keskikesällä tulla räkkäsuojiin tuulipuistojen alueelle. Tällöin vasa-vaadintokat hajoavat pieniksi parttioiksi ja niitä on vaikea koota ja kuljettaa merkintäaitaan. Jos vasat jäävät peuroiksi ja ne erkanevat emistään esimerkiksi syksyllä, kun metsästyskoirat laukottavat poroja, jää poronhoitajilta teurastuksissa saamatta heidän karjansa tuotto. Vasat olisi siis erittäin tärkeää saada merkityiksi. Luonnollinen räkkäsuoja on Keski-Lapissa laajoilla aapasoilla, missä on myös poroille hyvää ravintoa. Tätä räkkäsuojaa voidaan myös käyttää vasanmerkinnässä hyväksi yleensä onnistuneesti, toisin kuin rakennettuja alueita. Räkkäsuoja ei ole positiivinen vaikutus poronhoidolle, kuten selostuksessa väitetään, jos vasoja ei saada enää merkkiin tai jos vasat eivät saa kunnollista ravintoa kasvuunsa.

Haittaa voi aiheutua myös paliskuntien erotustoiminnalle, mikäli porojen kuljettaminen aitoihin vaikeutuu uuden ihmistoiminnan aiheuttaman häiriön vuoksi. Sekä Hirvasniemen että Sallan paliskunnan puolella hankkeen lähialueella olevat erotusaitapaikat ovat merkittäviä paliskunnan toiminnalle, joten niiden käytön jatkuminen on tärkeää varmistaa.

Hankkeen vaihtoehtoista vähemmän pinta-alaa vievä vaihtoehto VE 1 on poronhoidon kannalta vähemmän haitallinen. Sähkönsiirron vaihtoehtoista tulee valita sellainen, joka muuttaa vähiten laidunten pinta-alaa ja pirstoo vähiten koskemattomia alueita (VE B tai VE C).

Selostuksessa on käsitelty haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja. Ne ovat pääosin relevantteja ja niitä tulee toteuttaa. Ehdotettua porojen ruokintaa ei tehdä kesällä tai syksyllä, eikä sillä siten voida estää porojen laiduntenkäytön muutosta. Haittojen estämisen ja lieventämisen toimenpiteistä tulee sopia paliskuntien kanssa.

Kaiken kaikkiaan poronhoidon kuvaus ja vaikutusten arviointi voidaan katsoa pienistä puutteistaan huolimatta riittäväksi. Hankkeen seuranta ja haittojen lieventämistoimia on käsitelty. Poronhoitajia on osallistettu suunnitteluun, sillä heidän kanssaan on tavattu YVA:n yhteydessä. Asiallisten neuvotteluiden tarkoitus on tiedon vaihtamisen varmistaminen eri toimijoiden ja viranomaisten kesken. Neuvotteluita tulee jatkaa hankkeen kaavoituksen edetessä sellaisena ajankohtana, että suunnitteluun on vielä mahdollista vaikuttaa.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao